

Πορεία προς την Κλιματική Ουδετερότητα το 2050

Θεόδωρος Ζαχαριάδης, Ινστιτούτο Κύπρου

Ευχαριστίες προς Κωνσταντίνο Ταλιώτη, Ηλία Γιαννάκη και όσους σχολίασαν τη μελέτη μας

28/02/2024

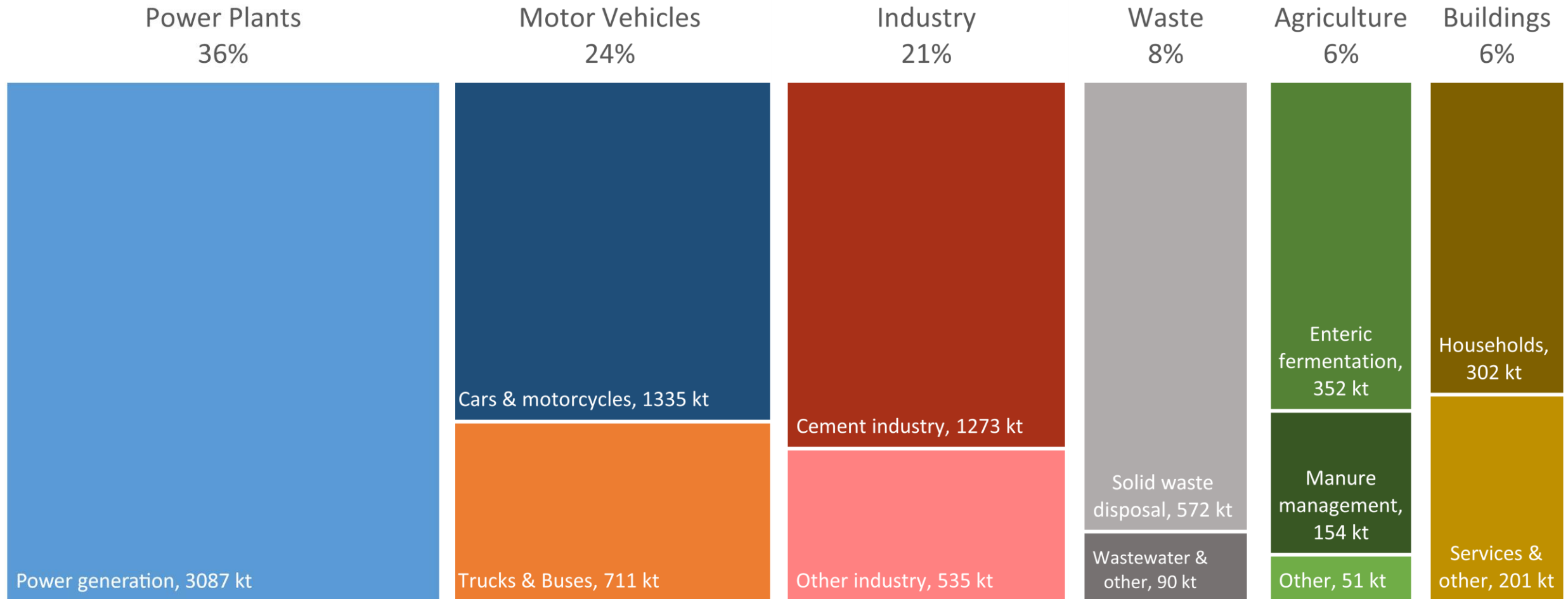
CYPRUS
ECONOMIC
SOCIETY

Από τώρα για το 2050;

Ο στόχος για μηδενικές εκπομπές το 2050 έχει μεγάλες ιδιαιτερότητες:

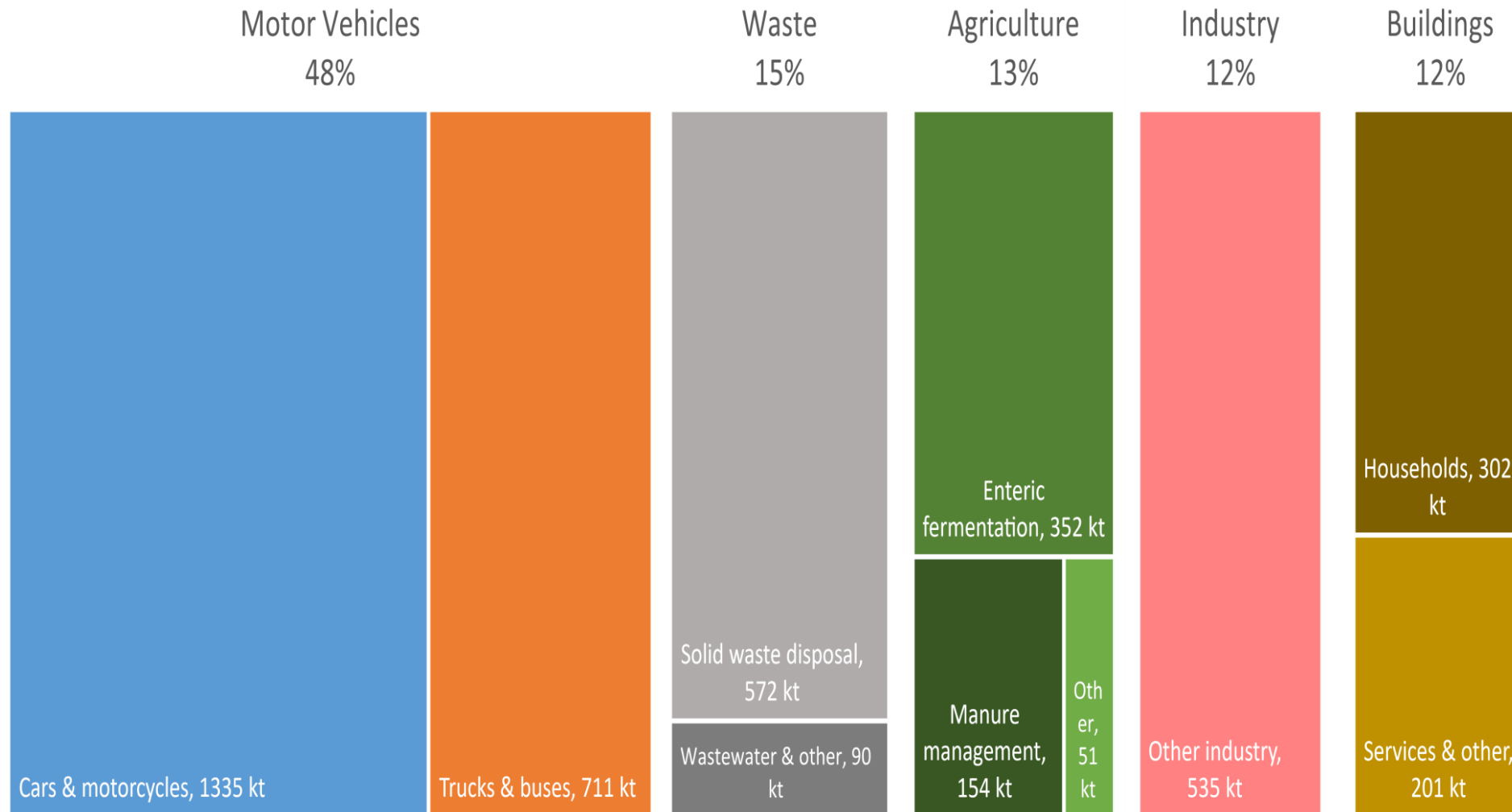
- Ήδη νομικά δεσμευτικός (Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119)
  - Μακροπρόθεσμος
  - Φιλόδοξος
  - Συγκεκριμένος
  - Οριζόντιος (αφορά όλη την οικονομία)
  - Προς υλοποίησή του θεσπίστηκαν/αναθεωρήθηκαν 13 νομοθετήματα για το 2030 (πακέτο «Fit-for-55») – ποτέ ξανά στην ΕΕ τόσες αλλαγές ταυτόχρονα
- ➔ Να ακούσουμε τη «βοή των πλησιαζόντων γεγονότων» (Κ. Καβάφης)

Εγχώριες Εκπομπές Αερίων του Θερμοκηπίου το 2021

Πηγή: [National Inventory Report](#) submitted to the UNFCCC, 10 May 2023 – δεν περιλαμβάνονται αεροπορία & ναυτιλία

Εκπομπές του 2021 που Υπόκεινται στο Effort Sharing Regulation

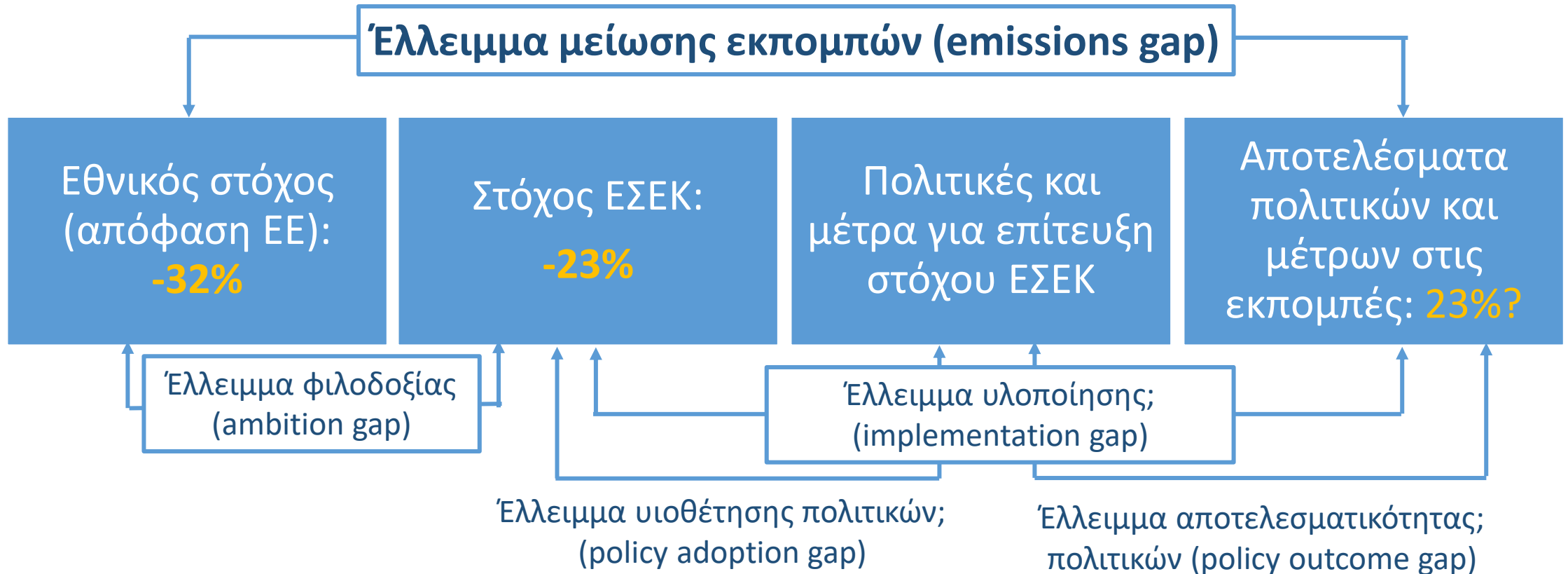

50% των
συνολικών
εκπομπών της
Κύπρου

Πηγή: [National Inventory Report](#) submitted to the UNFCCC, 10 May 2023

- Προσχέδιο υποβλήθηκε Ιούλιο 2023, τελική αναθεώρηση: Ιούνιος 2024
- Πολλές πολιτικές και μέτρα ως το 2030 (βλ. [εδώ](#), σελ. 10-13):
  - ΑΠΕ: Φωτοβολταϊκά, αποθήκευση ενέργειας
  - Εξοικονόμηση ενέργειας (σχέδια χορηγιών)
  - Ηλεκτρική διασύνδεση από το 2030
  - Βιώσιμη κινητικότητα (δημόσιες μεταφορές, ποδηλατόδρομοι κλπ)
  - Ηλεκτροκίνηση και σημεία φόρτισης οχημάτων
  - Διαχείριση αποβλήτων & μείωση βιομηχανικών εκπομπών
- 2,4-2,7 δις. δημόσιοι πόροι από Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας, Διαρθρωτικά Ταμεία, Connecting Europe Facility, Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα, εθνικό προϋπολογισμό)

Έλλειμμα στη μείωση εκπομπών 2030 (emissions gap) για τους τομείς που υπόκεινται στον Κανονισμό ESR

Βασισμένο στους [Fransen et al., Nature Climate Change 13 \(2023\) 752-755](#)

Στο 1^ο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (Ιαν. 2020):

- Δεν υπήρχε έλλειμμα φιλοδοξίας στον στόχο ESR (-24%)...
  - ... αλλά υπήρχε έλλειμμα υιοθέτησης πολιτικών (λ.χ. επενδύσεις βιώσιμης κινητικότητας)...
  - ... και έλλειμμα αποτελεσματικότητας (λ.χ. Γίνονται επενδύσεις στη βιώσιμη κινητικότητα, αλλά αποδίδουν λιγότερο απ' όσο υπολογιζόταν. Σχέδια χορηγιών ενεργειακής εξοικονόμησης για επιχειρήσεις δεν έχουν πολλές αιτήσεις)
  - Υπάρχουν επίσης καθυστερήσεις (λ.χ. εγκατάσταση 400.000 έξυπνων μετρητών), αλλά έως το 2030 το κενό μπορεί να καλυφθεί
- ➔ Δεν αρκεί να δείχνουμε φιλόδοξοι, αλλά να είμαστε και αξιόπιστοι!

Μπορούμε να γίνουμε ρεαλιστικά πιο φιλόδοξοι στο νέο ΕΣΕΚ;

- Ισχυρή πολιτική βούληση για επίτευξη του στόχου ESR -32% το 2030
- Προσωπική άποψη: Παρακινδυνευμένο
- Πρέπει να υλοποιηθούν όλα σχεδόν τα μέτρα του προσχεδίου του ΕΣΕΚ
- + Να γίνουν επιπλέον επενδύσεις για δέσμευση & ενεργειακή αξιοποίηση μεθανίου από τα απόβλητα

Χωρίς επαρκείς επενδύσεις αποβλήτων, θα πρέπει εναλλακτικά:

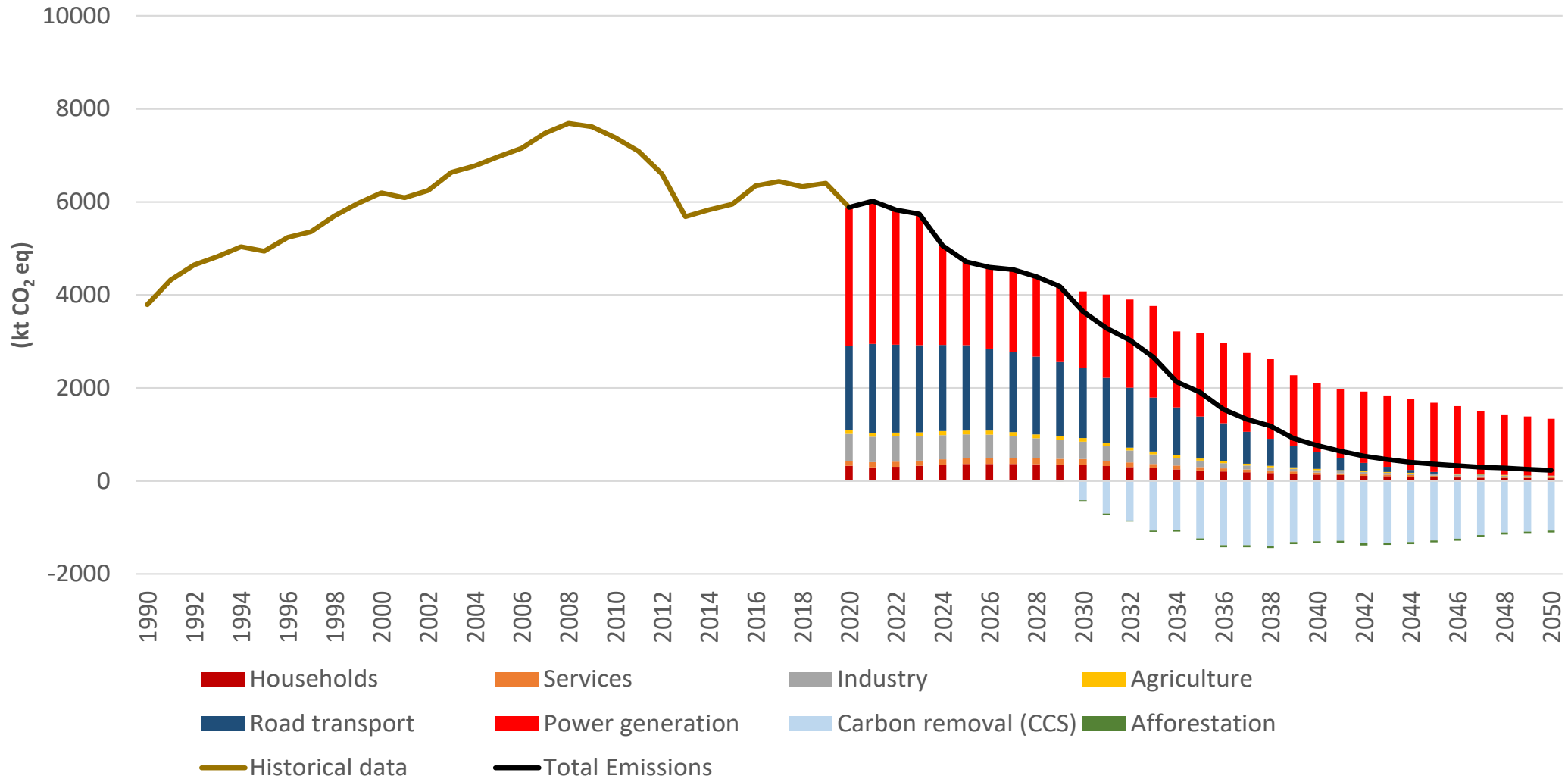
- Να τετραπλασιαστούν οι ενεργειακές ανακαινίσεις κτιρίων
- Να δοθούν κίνητρα για αγορά >200.000 ηλεκτρικών οχημάτων έως το 2030

→ Εφικτό; Ίσως, αλλά με τι δημόσιο + ιδιωτικό κόστος!

- Σχεδιασμός **από σήμερα** για να φτάσουμε τις καθαρά μηδενικές εκπομπές το 2050
- Πώς πρέπει να είμαστε το 2050;
  - Από 85% ορυκτά καύσιμα στην πρωτογενή ενέργεια σήμερα, σε 70-90% ΑΠΕ το 2050
  - Σχεδόν πλήρης εξηλεκτρισμός της οικονομίας (υπερδιπλάσια κατανάλωση ηλεκτρισμού το 2050 σε σύγκριση με 2022)
  - Ανανεώσιμο υδρογόνο εκεί που είναι απαραίτητο (κυρίως ναυτιλία + αεροπορία, ίσως και σε άλλους τομείς ανάλογα με τεχνική πρόοδο)
  - Καμία διαρροή μεθανίου από χώρους σκυβάλων + ενεργειακή αξιοποίηση γεωργοκτηνοτροφικών & οργανικών αποβλήτων

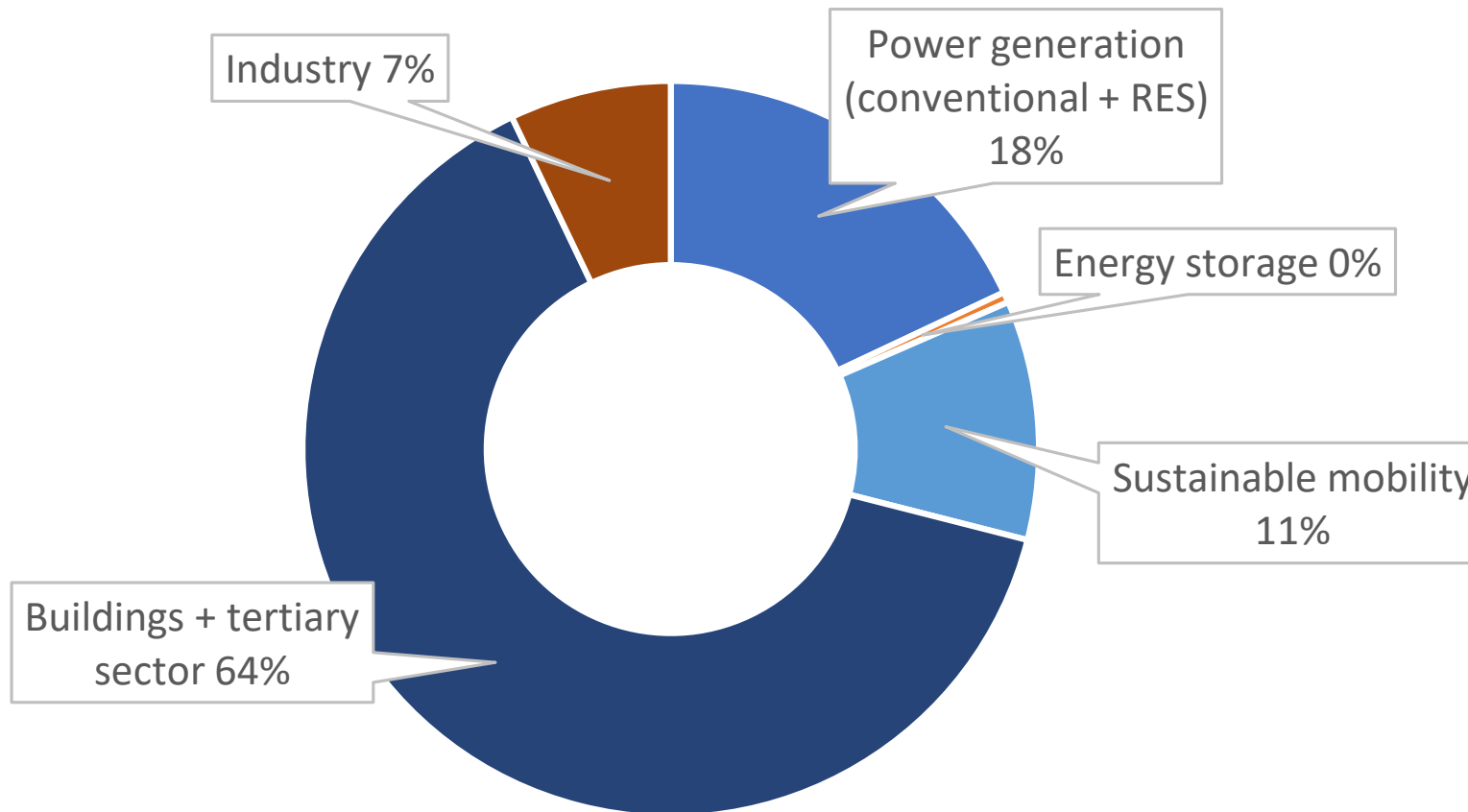
Εκπομπές του Ενεργειακού Συστήματος – Μια Πιθανή Εξέλιξη

Source: OSeMOSYS-Cyprus energy model ([Taliotis et al., 2020](#))

Ενεργειακές Επενδύσεις 2031-2050 (εκτός επιβατικών οχημάτων)

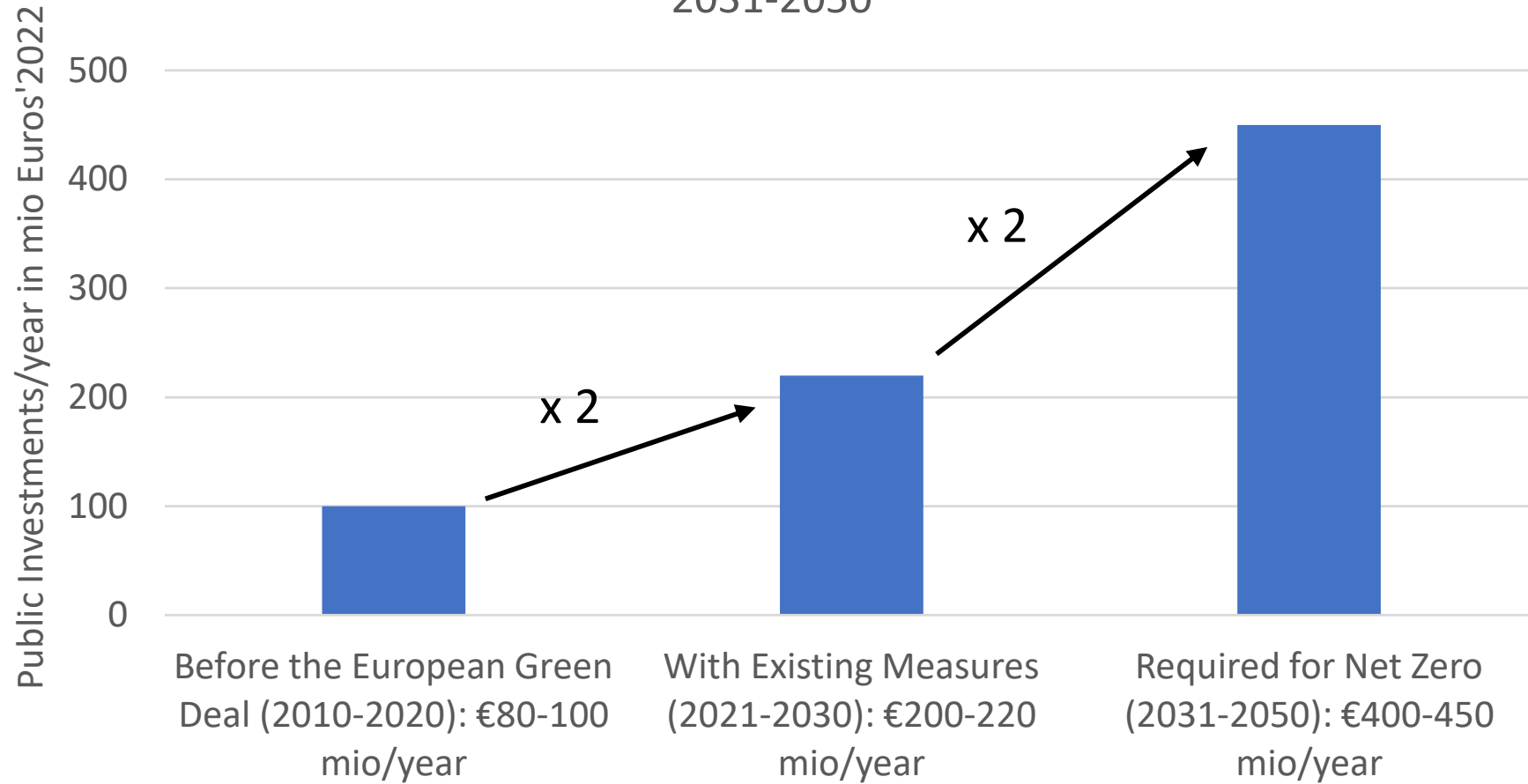
Total Energy-Related Investments in Net Zero Scenario in 2031-2050
Except Private Transport (average: €2 billion/year at 2022 prices)

Πρβλ. €2 δις/έτος με μέσες επενδύσεις €4-5 δις/έτος την τελευταία πενταετία (ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου)

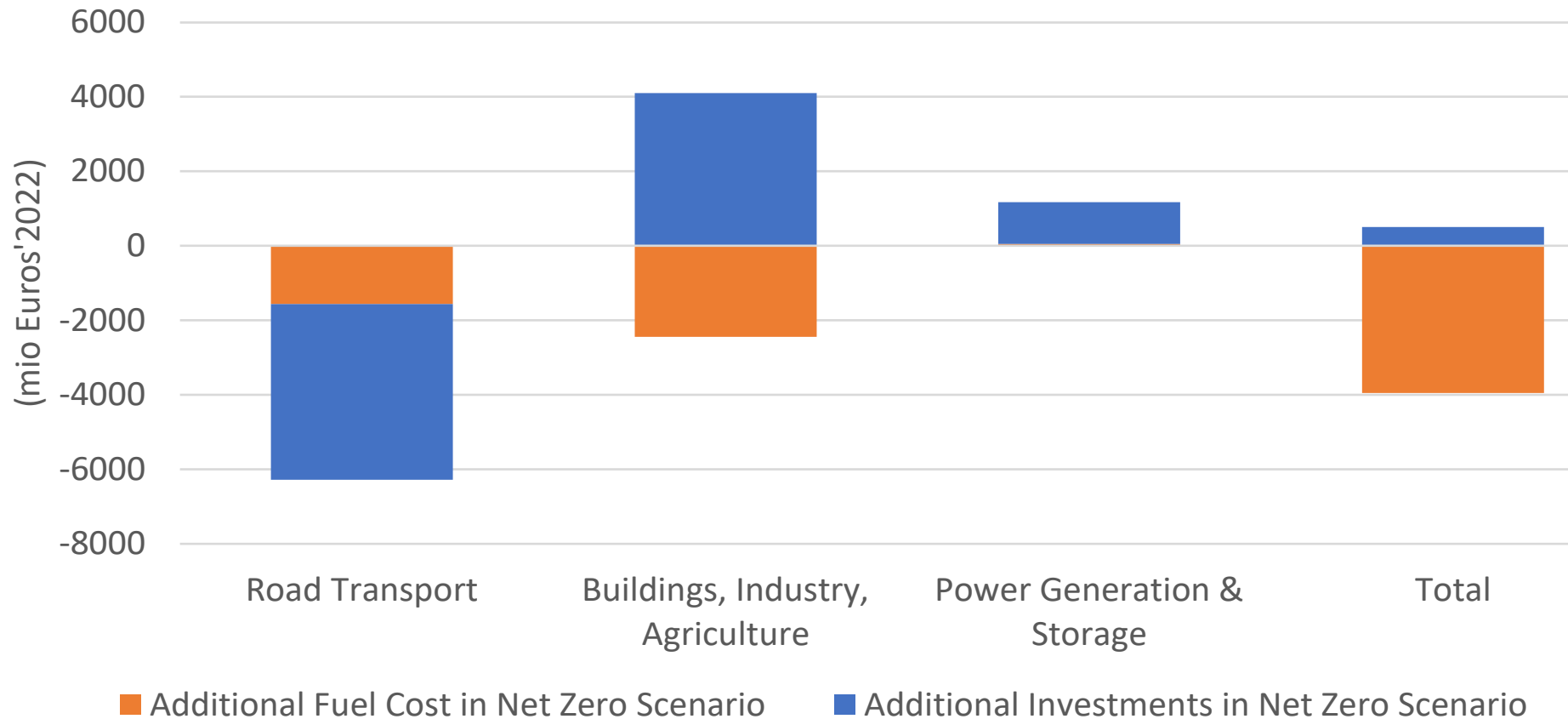
Δημόσιες Επενδύσεις 2031-2050 σε Όλους τους Τομείς

Compared to Today, Annual Public Investments Must Double in 2031-2050

Υψηλές Αρχικές Επενδύσεις, Αλλά Μεγαλύτερες Εξοικονομήσεις

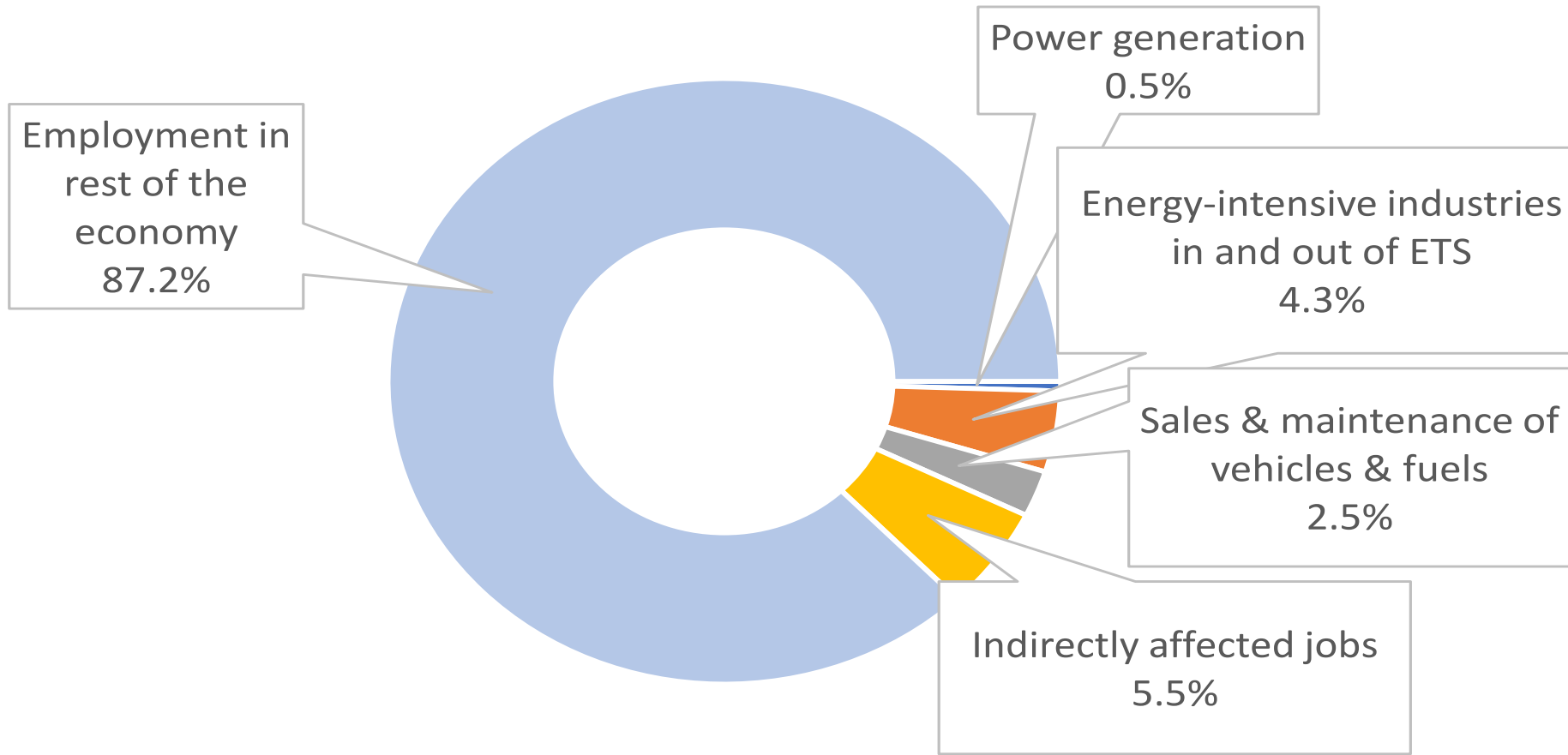
Climate Neutrality Requires Additional Investments in Power Generation, Buildings & Industry - but Reduces Economy-Wide Fuel Costs in 2031-2050

- Χαμηλότερο κόστος σε σύγκριση με τη συνέχιση της παρούσας κατάστασης
- Χωρίς να συνυπολογίζονται τα οφέλη από αποτροπή κλιματικής αλλαγής & ατμοσφαιρικής ρύπανσης

Επίδραση στην Απασχόληση

The Net Zero Transition Affects A Small Fraction of Total Jobs in the Cypriot Economy

Επηρεάζονται τομείς με < 13% της συνολικής απασχόλησης, < 10% του ΑΕΠ

Πηγές: Έρευνες Εργατικού Δυναμικού Στατ. Υπηρεσίας 1999-2021, Πίνακας Εισροών-Εκροών 2019, Μοντέλο Εισροών-Εκροών Ινστιτούτου Κύπρου ([Taliotis et al., 2020](#))

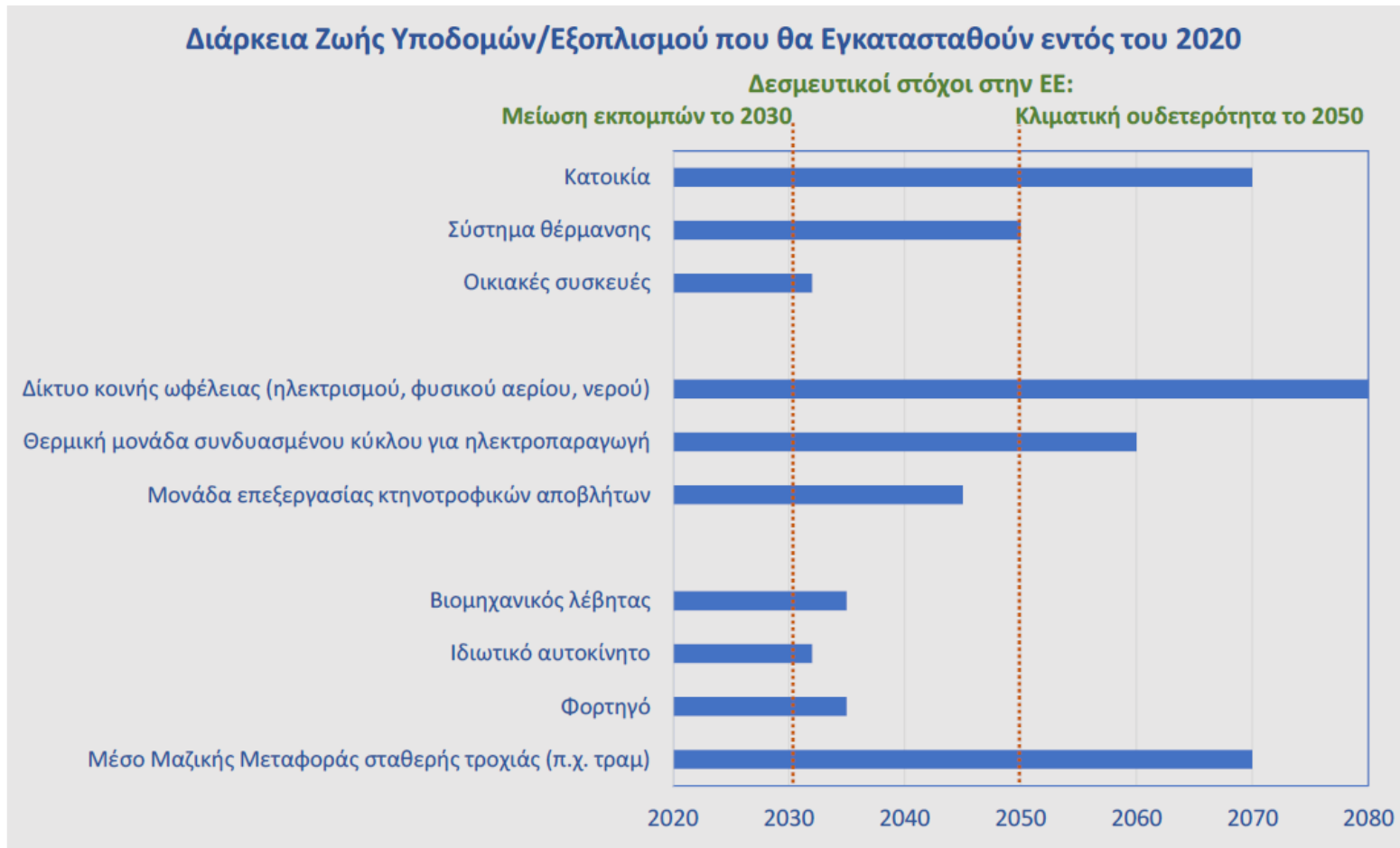
Δημοσιονομικές Προκλήσεις προς την Κλιματική Ουδετερότητα

- Αλλάζει σταδιακά η φορολογική βάση (μείωση ρυπογόνων οχημάτων & ορυκτών καυσίμων που φορολογούνται σημαντικά) → Πρέπει να ληφθούν έγκαιρα μέτρα για δημοσιονομική σταθερότητα.
- Όμως και η παρούσα κατάσταση (μεγάλη εξάρτηση από εισαγωγές καυσίμων με διακυμάνσεις στις τιμές τους) δημιουργεί πίεση στα δημοσιονομικά (βλ. συνεχόμενες μειώσεις φόρων κατανάλωσης).
- UK [Office for Budget Responsibility](#): Η κρίση υψηλών τιμών αερίου του 2022-23 (αντιισταθμιστικά μέτρα, πληθωρισμός, επιτόκια) δείχνει πως η συνέχιση της παρούσας κατάστασης οδηγεί σε χειρότερα δημοσιονομικά προβλήματα απ' ό,τι η πράσινη μετάβαση.

- **Θετικές Συνέπειες:**
  - Μείωση λειτουργικού κόστους στην οικονομία όταν υλοποιηθούν οι πράσινες επενδύσεις → απελευθέρωση πόρων για άλλες αναπτυξιακές επενδύσεις.
  - Απεξάρτηση από ορυκτά καύσιμα μειώνει την αβεβαιότητα των διακυμάνσεων των διεθνών τιμών που δημιουργεί πληθωριστικές πιέσεις και αποθαρρύνει επενδύσεις.
- **Κίνδυνοι:**
  - Μετάβαση από οικονομία με υψηλό λειτουργικό κόστος σε οικονομία με υψηλές επενδυτικές ανάγκες και χαμηλό λειτουργικό κόστος δημιουργεί πληθωριστικές πιέσεις και προκλήσεις για το εμπορικό ισοζύγιο.
- **Προτάσεις:**
  - Προσαρμογή του φορολογικού συστήματος στην πράσινη οικονομία
  - Ενίσχυση εγχώριας παραγωγής για προστιθέμενη αξία των πράσινων επενδύσεων
  - Διασφάλιση εργατικού δυναμικού για υλοποίηση των πράσινων επενδύσεων

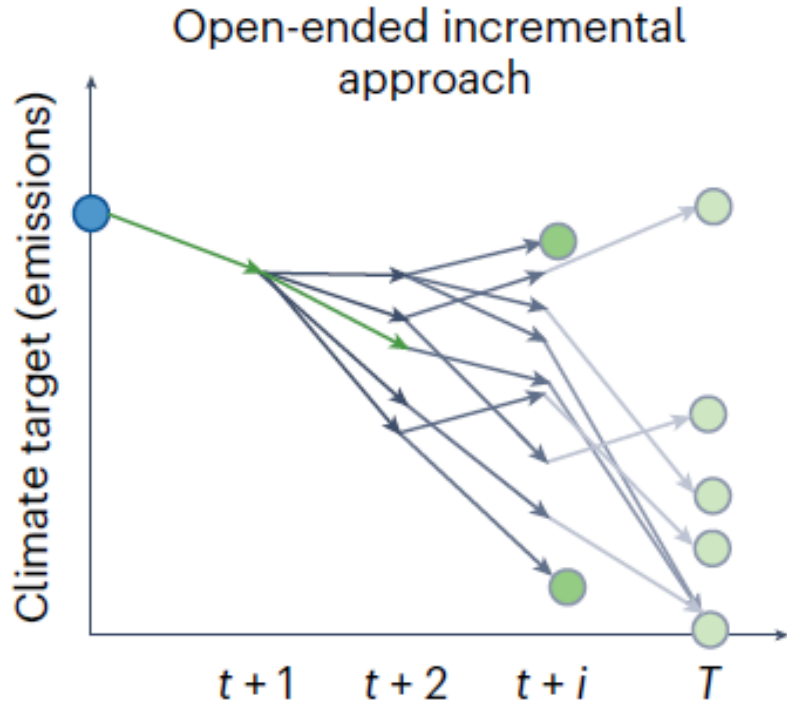
Το 2050 απέχει 27 χρόνια

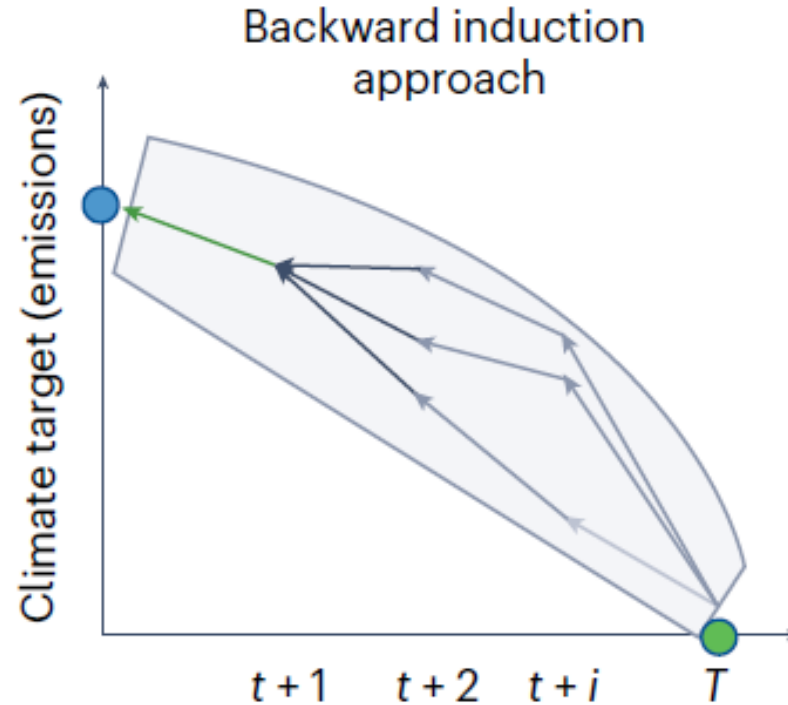
- Όλες οι επενδύσεις θα πρέπει **από σήμερα** να προσανατολιστούν προς τον στόχο των καθαρά μηδενικών εκπομπών το 2050.
- Αλλιώς, είτε αστοχία το 2050 είτε πρόωρη αχρήστευση κεφαλαίου (stranded assets).

Πηγή: Ζαχαριάδης Θ., Άτυπο σχόλιο προς τις κρατικές υπηρεσίες, Σεπτ. 2020

Σχεδιασμός από Τώρα με Αξιόπιστες Πολιτικές

● Multiple end states
(wide distribution of expectations)

● Single end state (point expectation)
▭ Credibility corridor

- Η πορεία δεν είναι ευθύγραμμη, ούτε προδιαγεγραμμένη
- Μυωπική η ελαχιστοποίηση βραχυπρόθεσμου κόστους
- Οι πολιτικές να βρίσκονται εντός ενός αξιόπιστου πλαισίου (credibility corridor)

Πηγή: [Dolphin et al., Nature Climate Change 13 \(2023\) 1033–1041](#)

Τι Σημαίνουν Αυτά στην Πράξη;

Μέτρα που κάνουν την πράσινη μετάβαση κοινωνικά ελκυστική → δεν θα ανακληθούν από μελλοντικές κυβερνήσεις → αξιοπιστία κρατικής πολιτικής

- Επενδύσεις στο ηλεκτρικό δίκτυο, αποθήκευση, ενεργειακές κοινότητες
- Γρήγορη οργάνωση ρυθμιστικού πλαισίου
- Αλλαγή πολιτικών που αντιστρατεύονται την πράσινη μετάβαση:
  - Πολεοδομική πολιτική που εναρμονίζεται με τη μείωση των εκπομπών
  - Αξιοποίηση υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος / άδειων οικοπέδων στις πόλεις
  - Μετατόπιση δημόσιων πόρων προς επενδύσεις με περιβαλλοντικά κριτήρια (EU Taxonomy) & προσαρμογή φορολογικού συστήματος

Η Επάρκεια σε Ηλεκτρισμό θα είναι Ζωτικής Σημασίας το 2050

- Η κλιματική ουδετερότητα απαιτεί σημαντικές μεταβολές στην οικονομία (παραγωγή ενέργειας, μεταφορές, διαχείριση αποβλήτων, αγρο-διατροφικός τομέας), σε σύντομο χρονικό διάστημα.
- Όμως, δεν αναμένονται προβλήματα όπως σε χώρες με βαριά βιομηχανία, εξόρυξη και διύλιση καυσίμων, αυτοκινητοβιομηχανία.
- Λόγω απαιτούμενων επενδύσεων και πιθανών επιπτώσεων στο κόστος ζωής, υπάρχει δισταγμός σε πολίτες και επιχειρήσεις.
- Όσο πιο αξιόπιστο το μίγμα πολιτικής που θα αποφασιστεί από σήμερα, τόσο ταχύτερα θα διαχυθούν τα οφέλη της απανθρακοποίησης στην κοινωνία → θα επιταχυνθεί η υποστήριξη προς την πράσινη μετάβαση και θα διασφαλιστεί η συνέχεια των κρατικών πολιτικών.

Acknowledgements for Funding

- European Structural and Investment Funds 2021-2027:
Framework Contract for the Provision of Scientific Support to the
government of Cyprus for the Green Transition

- ACCEPT project “**Assessment of Climate Change Effects on Pollution Transport in Cyprus” funded by EEA-Norway grants**

“Working together for a green, competitive and inclusive Europe”

Σας Ευχαριστώ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης

Καθηγητής, Προσωρινός Διευθυντής

Ερευνητικό Κέντρο Ενέργειας, Περιβάλλοντος και Υδάτινων Πόρων (EEWRC)

Ερευνητικό Κέντρο Τεχνολογικής Πολιτικής και Καινοτομίας (STeDI)

Ινστιτούτο Κύπρου

Αντιπρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του [Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος](#)

t +357 22 208 720

e t.zachariadis@cyi.ac.cy

w www.cyi.ac.cy